

http://jvmbbs.kharkov.ua/archive/2016/volume2/issue3/oJVMBBS_2016023_019-022.pdf.

4. Manning, L. & Soon, J. (2014). Developing systems to control food adulteration, *Food Policy*, 49 (1): 23–32. doi: 10.1016/j.foodpol.2014.06.005.

5. Hulebak, K.L., & Schlosser W.J. (2012). Hazard analysis and critical control point (HACCP) history and conceptual overview. *Risk analysis*, 22 (3), P. 547–552. <https://doi.org/10.1111/0272-4332.000383>

6. Carr, C.C., Scheffer, J.M., Johnson, D.D. (2017). Categorizing processing via the meat science lexicon, *Animal Frontiers*, 7 (4): 19–24. <https://doi.org/10.2527/af.2017.0438>.

7. Богатко Н.М. Контроль безпечності м'яса забійних тварин при встановленні фальсифікації за експресними методиками: науково-практичні рекомендації. Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2019. 24 с.

УДК 619:616.995.132.6

ПРОБЛЕМИ ТРИХІНЕЛЬОЗНОЇ ІНВАЗІЇ В УКРАЇНІ

Букалова Н.В., к.вет.н., доцент

Богатко Н.М., д.вет.н., доцент

Приліпко Т.М., д.с.-г.н., професор

ЗВО «Подільський державний університет»

Актуальність проблеми. Трихінельоз є проблемою ветеринарної та гуманної медицини, а збудники його циркулюють як у синантропних, так і природних осередках, періодично викликаючи спалахи захворювання тварин та людей [1]. В Україні джерелом інвазії людей є заражене м'ясо домашніх свиней і дичини, яке не пройшло дослідження на трихінельоз [2]. Згідно даних ДНДІ з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, за останні 20 років виявлено понад 1000 домашніх свиней, уражених личинками трихінел. Офіційні дані ДЗ «Український центр з контролю та моніторингу захворювань МОЗ України» свідчать, що впродовж останніх 30 років в Україні на трихінельоз захворіло понад 1500 людей. У 2002–2018 рр.

природні осередки трихінельозної інвазії встановлено на території усієї України [3]. На Закарпатті люди, споживаючи м'ясо кабана і ведмедя, також заражалися трихінелами [2, 5].

Носіями трихінел у дикій природі є вовки, кабани, лісові куниці, лисиці, тхори, борсуки [4]. В Україні також існують синантропні та природні осередки трихінельозної інвазії. Трихінели виявлені у 20 % енотоподібних собак, 16 % лисиць, 15,5 % вовків, 12 % куниць, 10 % борсуків та 3 % диких кабанів. Екстенсивність інвазії диких копитних тварин в Україні становить 3 %, а хижих ссавців – 16 % [5, 6].

У працях вітчизняних учених – В.А. Булгакова, В.С. Пономарьова, Г.П. Марченка, В.С. Качковської, Ю.Г. Артеменка, Л.П. Артеменко, О.П. Литвиненка, О.Д. Небещука, І.А. Акімова, Ю.М. Дідика, значна увага приділяється причинам спалаху інвазії за конкретних умов і на певній території.

Мета роботи – проаналізувати причини спалахів трихінельозної інвазії серед людей в Україні.

Результати дослідження. Аналізували офіційні дані щодо дослідження м'язів трупів диких (лисиць, кабанів, борсуків) та синантропних (собак, кішок, мишей) тварин, підозрюваних в ураженні личинками трихінел.

Тісний зв'язок синантропних і природних осередків трихінельозної інвазії підтверджуються офіційними даними щодо захворювання людей на трихінельоз у Херсонській, Чернівецькій та Чернігівській областях України. На сьогодні в деяких регіонах України, зокрема, Вінницькій, Хмельницькій, Одеській областях, сформувалися ендемічні осередки трихінельозу.

За інформаційними даними Державного закладу «Український центр із контролю та моніторингу захворювань Міністерства охорони здоров'я України» (ДЗ «УЦКМЗ МОЗ») від 28.03. 2017 р., № 04.3./561, епідситуація із трихінельозу в Україні є нестійкою. У 2016 р. зареєстровано 16 випадків захворювань, у тому числі спалах із 14-ма ураженими людьми у Дніпропетровській області. Інтенсивний показник становить 0,037 на 100 тис. населення, що у 4 рази перевищує показник попередніх років та у 2,5 рази – середній

багаторічний показник. У Бериславському районі Херсонської області зареєстровано масове зараження людей трихінелами, а осередок інвазії – невелика приватна свиноферма, власник якої годував свиней тушками диких тварин, найчастіше – лисиць, яких добував на полюванні. Після реалізації туш від декількох свиней, які, звичайно ж, не були досліджені на наявність трихінел, захворіли люди. Після аналізу даних анамнезу та клінічних симптомів, трихінельоз був підтверджений дослідженнями сироваток крові хворих людей методом ІФА. У Голопристанському районі Херсонської області також був випадок захворювання людини на трихінельоз. Після пошуку джерела зараження свині встановлено, що тварина з'їла труп щура, в залишках м'язів якого й були виявлені личинки трихінел.

Причина іншого зараження жінки із Чернівецької області – фарш, інвазований личинками трихінел, виготовлений із м'яса кабана. За результатом біологічної проби, що була поставлена на домашніх тваринах (кіт та собака), діагноз на трихінельозну інвазію був підтверджений. Унаслідок поставленої біопробы, личинки трихінел у м'язах kota і собаки були виявлені на 30-й день після дня згодовування їм м'яса кабана, добутого на полюванні.

Трихінельозну інвазію у населення, спричинену вживанням інвазованого м'яса диких мисливсько-промислових тварин постійно реєструють у Одеській, Закарпатській, Житомирській, Волинській та Київській областях. Невеликі осередки трихінельозу виявлені у Івано-Франківській, Львівській, Чернівецькій, Черкаській, Чернігівській та Херсонській областях, де майже щорічно реєструють одиничні випадки зараження людей.

В тій же Чернівецькій області (с. Новоселиця, Кельменецького району) троє людей захворіли на трихінельоз, споживши свиняче м'ясо, куплене на стихійному ринку.

Оскільки лікування людей, які вживали м'ясо тварин, заражених трихінелами, було проведено своєчасно, випадків тяжкого клінічного перебігу захворювання чи смерті не реєстрували.

Висновки. Аналіз літературних даних свідчить про існування на території України природних і синантропних осередків

трихінельозної інвазії. У циркуляції трихінел серед диких тварин на території України важливе значення мають кабан, гризуни, борсук, руда лисиця. Випадки захворювання людей свідчать про тісний зв'язок між синантропними і природними осередками трихінельозної інвазії.

Список використаної літератури

1. Литвиненко О. П. Зараженість трихінельозом диких та синантропних тварин на території України. *Науковий вісник НАУ*. Київ, 2006. № 100. С. 203–206.

2. Артеменко Ю. Г., Артеменко Л. П. Сучасна діагностика трихінельозу свиней в Україні. *Ветеринарна медицина України*. 2005. № 1. С. 23–25.

3. Акімов І. А., Дідик Ю. М. Проблема трихінельозу серед диких тварин в Україні та небезпека для населення. *Доповіді Національної академії наук України* 2020. № 3. С. 82—87.

4. 5. Posio E. Hunting practices increase the prevalence of *Trichinella* infection in wolves from European Russia. *Journal of Parasitology*. 2020. Vol. 87. P. 1498–1501.

5. Akimov I. A., Didyk Yu. M. *Trichinella* (Nematoda, Trichinellidae) amongst wild and domestic mammals in Ukraine. *Parasites in the Heart of Europe 2: Book of abstracts 13th Slovak and Czech Parasitological Days* (Košice, 21—25 May 2018). Košice: Slovak Society for Parasitology at SAS, 2018. S. 72.

6. Акімов І. А., Дідик Ю. М. Проблема трихінельозу серед диких тварин в Україні та небезпека для населення : доп. *Національної академії наук України*. 2020. № 3. С. 82–87.